

551 o. z. r. 1921 k revisi zákonů obecných a r. 1922 svou přednáškou v pražském odboru našeho Spolku »Zajištění věna manželky obchodníka«.

Zřejmě z toho, že odchází nám v něm velice platná síla, které těžce budeme postrádati při malém našem kruhu pracovníků.

Ztratili jsme duši poctivou a nezištnou, vzácného přítele a rádce a druha nám všem drahého.

Stav náš a zejména notářská komora Pražská zachová mu zajisté trvalou, vděčnou vždy vzpomínku.

Dr. Čulík.

Dr. R. Král:

In memoriam ...

(Výročí úmrtí Dra Karla Batka.)

V jednom — nepamatuji se již, kterém — ze svých nejkrásnějších essayí našel F. X. Šalda podivuhodná slova, jimiž hodnotil vysoký intelektuální a morální smysl onoho národa, který dovede uctívati své veliké mrtvé — odnímá ony mrtvé jich době a současnosti, promítá jejich činnost a jejich typ do plynoucího toku dějinného vývoje, ano více, povznáší je do Slavína národních světců: toť onen tajemný spodní proud tvůrčích sil národa, sil, jimž Šalda říká mytotočivné, sil, jichž vnější projekce zdá se mi nejkrásnější inkarnací národní duše, poněvadž vytváří to, bez čeho není národ národem, totiž: tradici národních ctností.

Hovořovali jsme o tomto předmětu s velikým malostranským samotářem — jehož jméno jsem v předu uvedl — několikrát za války, též po válce; poválečné thema velmi přílehavé.

Hle, vděčný národ! Dovedli jsme pochopiti a dovedli se připojiti v plném vnitřním a zvroucňelém přesvědčení k paianu radostného a rozplesaného vděku, projevovalného tak hlaholně osvobozeným národem — Vůdcům; zdaž nemělo však již tenkrát býti hlasitě připomenuto, že první pouť vděčného národa má spěti k památným manům vysehradského Slavína, tam aby se poklonily všechny vrstvy jimi vzkříšeného národa oněm Rozsévačům, kteří po řadu decenií rozsévají nesmírnou setbu nadšení, odporu, vzdoru a síly a připravili národ k žatvě veliké doby, když se mu dostalo velikých vůdců. Tam jsme se mohli sejíti všichni, bez rozdílu stavu, zájmů, vyznání, to byla basis k projevu syntetické národní vůle, manifestující kontinuitu vzkříšených a osvobozených s křisiteli a osvoboditeli.

Tyto myšlenky prochvívaly mojí hlavou, když jsem se v den výročí úmrtí Dra Karla Batka tísnil v zástupu tří čtyř oficiálních osobností u jeho hrobu; vím, pietnosti vzpomínky neuběře na ceně nepatrný počet vzpomínajících, ale že tak záhy a tak málo je vzpomínáno, je, zdá se mi, zarážející... vždyť přece tento hrob chová tělesné pozůstatky muže, který čtyřicet let pracoval pro blaho stavu notářského, čtyřicet let přemýšlel onen intenzivně a s železnou pravidelností pracující mozek pro notáře a — za notáře, také pro dorost a za dorost, podivnou náhodou rovněž nevzpomínající...

Tyto řádky chtěly býti stejně elegickými jako vyčítavými, poněvadž stojí za nimi oddaný přítel a obdivovatel, který dovedl někdy nesouhlasit, nikdy však přestatí ctít.

Nikdy, aspoň v mém životě, zdá se mi, nedoznalo ono staré: de mortuis... nového a hlubšího pro mne pochopení, jako v okamžiku, kdy jsme stáli nad Tvým

rovem, Dr. Batku, kdy vše malicherné a codenní odpadá a před duševní zrak vystupuje Tvá světlá postava ve skvělě a zářné zbroji duševního pracovníka, který dal stavu notářskému vše, co měl a co mohl — věř, srdce těch, kdož stáli nad Tvým rovem, tloukla jednotným tepem vrcící vděčnosti a úcty za vše, co Jsi vykonal.

Věř, sen o vděčném stavu není snad přece jen pohádkou...

Případy z praxe.

I.

Smlouva o odstoupení nemovitosti s výhradou doživotního požívání jest darováním a nepodléhá tudíž takový převod obecní dávce z přírůstku hodnoty nemovitosti.

Manželé N. odstoupili v roce 1924 notářským spísem svoji usedlost sestře (resp. švakrové) a jejímu ženichu se zřetelem k nastávajícímu jejich sňatku za to, že tito ponechají jim doživotní požívání předaných realit.

Zemský inspektorát vyměřil z tohoto převodu dávku 3252 Kč 60 h (nešlo zde o příbuzenský poměr dle odst. 3. § 4 pravidel o dávce).

Do platebního rozkazu podali zcizitelé odvolání.

V něm namítali, že převod ten nepodléhá vůbec dávce z přírůstku hodnoty, protože se jedná o neúplatné jednání mezi živými (dle § 4 č. 1. pravidel).

Neboť úplatou se rozumějí pouze statky a práce, které se ze jmění spolusmluvníka navzájem plní. (Tak rozh. ze dne 26. června 1923 Rv I 205/23, sb. Vážný č. 2765).

Zemský správní výbor ve svém rozhodnutí ze dne 10. června 1925 č. 46701/VIII/25 se k tomuto názoru přiklonil a odvolání vyhověl.

Uznal, že v daném případě se jedná pouze o t. zv. deductio servitutis se strany zcizitele, tedy o darování se zachováním poživacího práva pro zcizitele, a uvádí doslovně:

»Zciziteli jest volno buď darovati nemovitost ničím nezatíženou nebo při darování si zachovati právo poživací, t. j. prakticky darovati nemovitost zatíženou vlastním poživacím právem tak, jako jí může darovati zatíženou věcným právem osoby třetí.

Pro pojem darování je totiž lhostejno, že poživací právo vznikne teprve při převodu.«

II.

Vztahuje se předpis § 1. lit. d. zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z. pouze na projev vůle dárce, nebo též na prohlášení obdarovaného, že dar přijímá?

Majitelka domu M. Z. chtěla zajistiti své zletilé dceři meškající mimo domov věno na této své usedlosti a učinila proto slib toho obsahu, že jí daruje peněz 60.000 Kč a k jeho zajištění dává v zástavu svůj dům.

O tomto darovacím slibu byl zřízen notářský spis, o přijetí daru pak prohlášení, které bylo zasláno obdarované s tím, aby je v notářské kanceláři svého pobytu podepsala a aby notář její podpis ověřil.

Týž však sepsal o přijetí daru nový notářský spis, jsa toho názoru, že pouhé prohlášení postrádající formy notářského spisu nestačí k přijetí daru skutečně neodevzaného.

Poukazoval zejména na ustanovení § 1. lit. d. zákona z 25. července 1871 č. 76 ř. z., dle kterého se vyžaduje k platnosti darovací smlouvy bez skutečného odevzdání formy notářského spisu a odvozoval z toho, že souhlas k smlouvě ve formě pouhého prohlášení by činil smlouvu neplatnou.

Byl tu tudíž dvojnásobný názor o otázce zákonem samým neřešené, totiž zda také k přijetí smlouvy jest třeba formy notářského spisu, či zda předpis zákona se vztahuje pouze na projev vůle dárce.

První notář uznával sice, že k platnosti darování jest nutně třeba přijetí smlouvy se strany obdarovaného, ale domníval se, že stačí dodatečný projev o přijetí v jakékoliv formě učiněný, jak o tom jedná § 863. obč. z., — a poněvadž v daném případě šlo o knihovni zajištění daru, zřídil o přijetí daru listinu způsobilou ke vkladu.

Názor druhého notáře však byl, že, je-li podstatnou náležitostí smlouvy projev souhlasné vůle obou stran, a je-li k zřízení smlouvy v daném případě zapotřebí formy notářského spisu, nemožno některou z náležitostí smlouvy předepsané formě vymykati.

Náhodou bylo v též čas nejvyšším soudem rozhodováno o obdobném případě a též ve svém rozhodnutí (ze dne 15. dubna 1924, Rv II 442/24, Vážný č. 3725) dal za pravdu notáři prvnímu.

V rozhodnutí tom uvádí se doslovně:

»Arcit stanoví § 1. zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., že k platnosti darovací smlouvy bez skutečného odevzdání jest zapotřebí formy notářského spisu, ale zákon jest vykládati z jeho přirozeného smyslu (§ 7. obč. zák.) a nelze mu přikládati jiný význam, než jaký vysvitá ze zřejmého úmyslu zákonodávce (§ 6. obč. z.)

Nutno si položit otázku, proč stanoví zákon právě pro smlouvu darovací tak přísnou formu.

Toho důvodem není nic jiného než snaha zákonodávce, chrániti dárce před jeho vlastní lehkomyšlností. — Jestliž známo, že dárce v okamžiku, kdy pojme obdarovací úmysl, slíbí více, než by chladná rozvaha uznala za vhodné.

Mimo to třeba si všimnouti, že dárce mnohdy si není vědom dosahu a závaznosti smlouvy. — Následkům, jež by mohly dárce z toho povstati chtěl zákonodárce předpisem přísné formy notářského spisu zabrániti.

Dle jeho úmyslu má si dárce, než dojde k sepsání smlouvy u notáře, věc dobře rozvážiti a pohnutky, jež ho k daru přiměly, přivěsti na správnou míru.

Dále si třeba uvědomiti, že jen vázaným projevem vůle přísnou formou, mající, jako notářský spis ráz obřadný, lze nabýti jistoty, že smlouva jest míněna vážně.

Při darovacích smlouvách, jimž následuje skutečné odevzdání daru, ony obavy pomíjejí. Zákon také tento případ z pravidla §u 1. zák. ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z. vyloučil, což potvrzuje jasně správnost právě uvedených úvah.

Má-li tedy zákon příčinu chrániti stranu darující, nelze seznati, v čem by měl chrániti druhou smluvní stranu — příjemce daru. Tento nemůže přijetím daru utrpěti újmy. Přijetím daru nemůže býti nikdy lehkomyšlné a dle povahy věci není důvodu k pochybnostem o vážnosti dotyčného projevu vůle. Úvahy o smlouvě dárce u něho nepřiléhají, z čehož nutno souditi, že ustanovení o formě darovací smlouvy vztahuje se jen na projev vůle dárce a nikoliv na prohlášení obdarovaného, že dar přijímá.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Společenstvo (družstvo peněžní) nemůže býti komandistou v komanditní společnosti, jelikož komandista účastní se svým vkladem na zisku a ztrátě společnosti a taková účast na cizím podniku příčí se účelu družstevnímu. Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 2. září 1925 R I 584/25. Obchodní soud v Praze Firm 4779/25.)

Rejstříkový soud povolil zápis komanditní společnosti se sídlem v Praze do obchodního rejstříku.

Vrchní soud zemský vyhověl rekursu finanční prokuratury v Praze a změnou prvního usnesení zamítl žádost za zápis ten s tímto odůvodněním:

Podle čl. 158 obch. z. komanditista ku osobnímu provádění obchodů komanditní společnosti není oprávněn a ani povinen.

Přes to však podle čl. 150 obch. z. účastní se na obchodní živnosti pod společenskou komanditní firmou provozované svým majetkovým vkladem, tímto ručí za závazky společnosti (čl. 165 a 166 obch. z.) a jest účastněn na výtěžku i ztrátách obchodování (čl. 162 obch. z.). Týmž liší se podstatně od pouhého věřitele společnosti, jenž na provozu obchodní společnosti není účastněn a také za ztráty společnosti neručí.

V daném případě je označeno jako komanditista družstvo »Eskomptní ústav v Olomouci, zapsané společenstvo s ručením omezeným«, které již podle svého pojmu družstevního (§§ 1 a 88 zák. z 9. dubna 1873 č. 70 ř. z.) není oprávněn jiných obchodů než ve svých stanovách vymezených a v předloženém výtahu ze společenstevního rejstříku krajského soudu v Olomouci vyjmenovaných samo provozovati anebo se na nich účastniti. Z toho důvodu není také účastněn se tohoto družstva na živnosti a obchodech pod ohlášenou firmou provozovaných přípustno, poněvadž předmět podniku ohlášené společnosti není činností, kterou se zvelebují výdělková a živnostenská posice jeho členů a jest předmět podniku pod firmou »J. P. a spol. komanditní společnost« přihlášený podnikání družstva cizí. Proto nemělo býti žádosti za zápis přihlášené kom. společnosti vyhověno. Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl. Odůvodnění: Rekursní soud správně dovozuje, že komanditista není sice ani oprávněn ani povinen k osobní účasti na provozování obchodů kom. společnosti (čl. 158 obch. z.), že se však přes to účastní ve smyslu čl. 150 obch. z. svým vkladem na obchodní živnosti provozované pod společenskou firmou, máje podíl na zisku a ztrátě, čímž se podstatně liší od pouhého věřitele společnosti.

Nepřezírá tedy rekursní soud nikterak právní podstaty komanditisty, jak mu dovolací rekurs neprávem vytýká a jsou také veškeré další vývody napadeného usnesení, k nimž se poukazuje a jež sdílí i dovolací soud jen nutným důsledkem rekursním soudem správně rozpoznané právní podstaty jak komanditisty tak i společenstva.

Není správným názor rekurentů, že účast družstva vkladem na cizím obchodním podniku nutno pokládati jen za výhodné uložení kapitálu. Vždyť vstupem do cizí obchodní společnosti přejímá komanditista také riziko ztrát, čemuž u prostého věřitele není. Pro případ ztráty byl by tedy příslušný kapitál odňat účelům společenstevním.

Rovněž nelze přehlédnouti, že jakákoli spekulativní činnost pojmovému určení družstva je naprosto cizí. Společenstva mohou ovšem výmínečně provozovati obchody, tedy i bráti na nich účast, ale vždy jen v rámci vlastního, nikoli cizího podniku § 13 zák. z 9. IV. 1873 č. 70 ř. z.

Dovolací rekurs je tedy bezdůvodný.

—er.

Odpověď o zápis zrušení obchodní veřejné společnosti, likvidační firmy její a likvidatorů může býti podána třeba jen jedním veřejným společníkem, není-li zrušení firmy sporným, avšak aby zápis byl povolen, musí k žádosti připojen býti ověřený podpis všech likvidatorů neb všichni likvidatoři musí před soudem podepsati, jak firmu v likvidaci znamenati budou.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 11. září 1925 R I 685/25. Krajský soud v Hradci Králové Firm 953/25.)

Rejstříkový soud k opovědi jednoho veřejného společníka zapsal do obchodního rejstříku zrušení a likvidaci firmy veřejné společnosti.

K rekursu druhého veřejného společníka soud rekursní usnesení soudu stolice první zápis povolující zrušil a nařídil